

Inspirerende initiatieven voor vluchtelingenkinderen

15 succesvolle projecten

> Colofon

© 2018 Nederlands Jeugdinstituut

Interviews door Judith Nouws en Annuska van Kampen

Geschreven door Annemies Gort (Tekstburo Gort)

Voorwoord door Elianne Zijlstra (Assistent Professor University of Groningen)

Meelezers Hilde Kalthoff (Nederlands Jeugdinstituut), Jantine Walst (Defence for Children)

Vormgeving Punt Grafisch Ontwerp

In opdracht van: Pro Juventute

Inhoud

Voorwoord	5
1. FAME	6
2. Nest	9
3. YOIN	12
4. PraatjesMaken	17
5. ThuisTaal	20
6. Pontem Rootz	23
7. Steun bieden aan vluchtelingenkinderen	26
8. Beter een goede buur	28
9. Puzzles of Peace	31
10. Zomerschool	34
11. Hechting en opvoeding in het asielzoekerscentrum	37
12. Wereldvloggers	41
13. Mind-Spring Junior	45
14. ToekomstAcademie	48
15. Stoeikruimels	51

Voorwoord

Afgelopen jaren zijn er meer kinderen naar Nederland gevlucht. Alleen al in 2015 hebben circa 15.000 kinderen – alleen of met hun ouders – asiel aangevraagd in Nederland. Het zijn kinderen die vaak veel hebben meegemaakt, meer dan goed is voor een kind.

Overal in het land vinden activiteiten plaats voor vluchtelingenkinderen. In dit boekje zijn 15 succesvolle projecten op een rij gezet. Ze laten zien hoe je vluchtelingenkinderen kunt verwelkomen en ondersteunen zodat ze zich kunnen ontwikkelen tot gezonde volwassenen die hun plek vinden in de Nederlandse samenleving.

Met deze bloemlezing van succesvolle initiatieven hoeft niemand meer verlegen te zitten om goede ideeën die gevluchte kinderen en hun gezinnen kunnen helpen om zich in Nederland te herwinnen. Ze kunnen een inspiratiebron zijn voor eenieder die kans ziet zich in te zetten voor deze groep kwetsbare kinderen.

Deze waaier van ideeën is even breed als de noden van de doelgroep zijn: van activiteiten voor getraumatiseerde kinderen tot het vormgeven van goed nabuurschap. Wat mij betreft zou het accent nog wel wat meer op het laatste mogen liggen. Dat kinderen in een asielzoekerscentrum na school lekker kunnen spelen bij een klasgenootje en vice versa.

En ook de ouders: hoe lastig is het om je kind op te voeden als je met je gezin bent gevlucht en in een asielzoekerscentrum verblijft? Hoeveel projecten zouden er overbodig worden als asielzoekersgezinnen op kleinschalige, veilige en stabiele plekken zouden worden opgevangen?

Eigenlijk wordt aan het gezinsleven na aankomst in Nederland te weinig aandacht gegeven. Daardoor weten we niet welke kinderen en hun gezinnen het zonder deze goede projecten en hulp niet zouden redden. Dat veranderen zal veel tijd kosten. Tot die tijd is het in het belang van het kind om deze bijzondere projecten ruim baan te geven.

Elianne Zijlstra

Assistant professor University of Groningen, Faculty of Behavioural and Social Science, Study Centre for Children, Migration and Law

1. FAME

Samen met andere gezinnen sterker worden

FAME is een ondersteuningsprogramma voor vluchtelingenkinderen en -gezinnen. FAME staat voor Family Empowerment. Kinderen van vluchtelingen hebben recht op een veilige omgeving, maar door het verhuizen en het wachten op een vergunning is dat niet altijd vanzelfsprekend. Voor de ouders is het vaak lastig voldoende beschikbaar te zijn voor hun kinderen. FAME is een initiatief van Stichting Centrum '45, het landelijk centrum voor specialistische diagnostiek en behandeling van mensen met complexe psychotraumaklachten.

Interview met Trudy Mooren, projectleider van FAME

Wat is de kracht van FAME?

‘De kracht van FAME is dat we de veerkracht van gezinnen ondersteunen, zodat problemen als stress worden voorkomen of worden verkleind. Ouders zijn belangrijk: zij kunnen de veerkracht van kinderen versterken. De relatie met hun ouders is belangrijk voor het ervaren van veiligheid door kinderen. Maar ouders zijn vaak beïnvloed door ingrijpende gebeurtenissen en ervaringen in het land van herkomst en onderweg naar Nederland. Met dit programma richten we ons op het verbeteren van de relatie tussen ouders en kind en het vergroten van het herstellervermogen van de gezinnen.’

Hoe ziet het programma eruit?

‘Het programma bestaat uit vijf bijeenkomsten van twee tot drie uur. De bijeenkomsten vinden plaats op het asielzoekerscentrum. Er zijn groepen voor kinderen in drie leeftijdsgroepen: 0-5 jaar, 6-12 jaar en 13-18 jaar. Het is een gezinsgericht programma, dus broertjes en zusjes kunnen gewoon meekomen. De eerste sessie is een introductie. In de sessies daarna krijgen eerst de ouders een uur training. Na dat uur komen de kinderen erbij. Er wordt tijdens de trainingen gewerkt met een culturele mediator of tolk die taal- en culturele verschillen helpt overbruggen. Dat werkt drempelverlagend en motiverend, gezien de gevoelens van schaamte en sociale isolatie die een rol kunnen spelen.’

Hoe werken jullie aan stress?

‘Er wordt gewerkt met een stress-coping-paradigma. We gebruiken als metafoor de emmer en de schatkist. De emmer loopt over van de problemen. We vragen: aan welke problemen kun je iets doen en op welke problemen heb je verder geen invloed? Zo worden de problemen geordend. Vervolgens wordt er gekeken wat er allemaal in de schatkist zit. Wat kun je gebruiken om met de huidige situatie om te gaan? Ouders herkennen de problemen waar andere ouders mee zitten, ze gaan met elkaar in gesprek en leren van elkaar.’

Gaat het ook over huiselijk geweld?

‘Zaker, deze methode wordt ook gebruikt bij problemen als huiselijk geweld. We weten dat langdurige stressvolle omstandigheden leiden tot minder frustratie-tolerantie. En wanneer je dan in een kleine ruimte leeft, is het niet vreemd dat er onderlinge irritaties ontstaan. Er wordt gelet op hoe het gezin communiceert en wat het gedrag is van ieder gezinslid. Het is een preventief programma, dus niet zozeer een behandeling als wel een ondersteunend programma. We beginnen met een ijsbreker. Iets wat energie geeft en zorgt voor ontspanning. Hierna is er een activiteit. Knippen, plakken, rollenspellen, poppenkast of het maken van een documentaire over het leven in een asielzoekerscentrum. We sluiten af met een reflectie, terugblikken op wat zinvol is geweest en ‘bewaard’ gaat worden. Een voorbeeld is dat iemand in de groep een kroon op krijgt en een koningswens mag doen voor zijn of haar ‘koninkrijk’. Er kan ook worden afgesloten met een rondje complimenten, al dan niet gecombineerd met het maken van een spinnenweb met een bol wol. Het maakt eigenlijk niet zoveel uit wat je precies doet. Als er maar interactie is tussen deelnemers, ouders en kinderen. Hiervoor zijn talloze oefeningen.’

Wat is het effect van de trainingen?

‘Het effect is dat ouders van elkaar leren, hun sociale netwerk versterken en beter kunnen communiceren. Ik herinner me een moeder van een tweeling. Allebei haar kinderen hadden een tekening gemaakt. Eén van die kinderen kreeg complimenten, de ander niet. Een andere moeder wees haar hierop en zei dat beide kinderen die aandacht verdienen. De moeder van de tweeling veranderde hierdoor haar gedrag. Als een hulpverlener het had gezegd, had dit waarschijnlijk niet hetzelfde effect gehad. Ouders gaan met elkaar in gesprek. Ze bespreken wat echt belangrijk is en leren van elkaar.’

Een voorbeeld hiervan is: gedurende een bijeenkomst bracht een moeder ter sprake dat zij het moeilijk vindt om haar kinderen op tijd in bed te hebben, omdat er zoveel

lawaai is 's avonds. Dan willen haar kinderen ook nog verder spelen en kunnen niet slapen. Ze is steeds meer geneigd daaraan toe te geven en vindt het in ieder geval heel moeilijk om vol te houden. Twee andere ouders vertellen dat zij dat herkennen maar voet bij stuk hebben gehouden. Na aanvankelijk enig protest van hun zoon heeft hij dat verder gestaakt.'

> **AAN DE SLAG MET FAME**

FAME is op zoek naar trainers. Het is belangrijk dat de trainer ervaring heeft met het werken met gezinnen. Kennis van culturele diversiteit is handig, maar geen noodzaak. De sensitiviteit is belangrijker. Neem contact op met Stichting Centrum '45 in Diemen: 020 6274974.

www.centrum45.nl

2. Nest

Even vergeten waar je bent

Nest is een methodiek voor kinderen en ouders die in asielzoekerscentra verblijven en veel stress hebben. Deze groep vindt vaak geen aansluiting bij de reguliere hulpverlening. De formule van Nest biedt een mix van pedagogische zorg en kunstzinnige activiteiten. Nest is een project van Stichting de Vrolijkheid en ICDI: International Child Development Initiatives. De methodiek helpt kinderen om even hun zorgen los te laten en even zichzelf te zijn.

Voor wie?

Nest biedt steun aan kinderen tussen de 6 en 12 jaar en hun ouders die uitgeprocedeerd zijn. Sommige kinderen zijn hier geboren, wonen al jaren in Nederland en moeten vertrekken. Bij deze gezinnen is daardoor veel wanhoop.

Ontstaan

De Nest-methode is begonnen in Bosnië en Nepal. In Nederland is Nest in 2014 als pilot gestart in het asielzoekerscentrum van Katwijk. In drie jaar tijd zijn er

1800 kinderen, jongeren en ouders bereikt. In eerste instantie richtte het project zich op kinderen tussen de 6 en 12 jaar, maar inmiddels ondersteunt Nest ook oudere kinderen.

Een veilig nest in het asielzoekerscentrum

Nest is erop gericht om de veerkracht en sociale vaardigheden van de kinderen te ondersteunen via een speciale mix van pedagogische en kunstzinnige activiteiten. Kern van Nest is het bieden van een veilige ruimte. Dit is een kamer of zaal waar de kinderen even al hun onzekerheden en problemen kunnen vergeten. In deze kamer worden activiteiten gedaan, zoals een workshop dansen of verkleedpartijtjes. Kinderen hebben zelf de mogelijkheid om mee te beslissen wat de groep gaat doen. Zo biedt een kunstproject kinderen de kans samen met kunstenaars aan iets anders te denken dan aan de dagelijkse zorgen. Nest is een ruimte waar hun fantasie gestimuleerd wordt en waar het veilig is. Er is veel individuele aandacht voor kinderen.

Waarom Nest?

Kinderen hebben liefde, veiligheid, vrijheid en geborgenheid nodig om veilig en gezond op te groeien. Voor de kinderen in asielzoekerscentra in Nederland is dit niet vanzelfsprekend. De vlucht uit het thuisland, de onzekerheid van het verblijf in Nederland, de getuigenissen van uitzettingen en het steeds weer verliezen van vriendjes en vriendinnetjes zorgen voor een grote belasting. Er wordt voortdurend een beroep gedaan op de veerkracht van deze kinderen en het vermogen van de

ouders om hen bij te staan. De tweede reden waarom Nest is ontwikkeld, is dat het moeilijker is om in een asielzoekerscentrum gezinsproblematiek te signaleren. Kinderen zijn daar vaak onzichtbaar. Verder zijn de reguliere hulpverlening en zorg nog niet goed toegerust om deze kinderen en hun ouders adequaat te ondersteunen. Andersom weten bewoners van asielzoekerscentra de weg naar de hulpverlening lang niet altijd te vinden.

Ouders

Projectleidster Matea Safar vertelt: ‘Ouders hebben goede ideeën. Er wordt een middag voor de ouders georganiseerd waar we onszelf introduceren en vertellen wat we faciliteren. We gaan langs bij de gezinnen in het centrum en stellen ons voor. Het ligt er aan op welke plek we zijn hoe we onszelf bekend maken. We trainen ons team in het contact maken met ouders en we zorgen dat ons team divers is. Door een divers team, met mensen van verschillende achtergronden, is het makkelijker om contact te maken en ouders erbij te betrekken. Daarbij doen we activiteiten die aan een bepaalde cultuur gekoppeld zijn, bijvoorbeeld Afrikaanse dans.’

Begeleiders

Wat vraagt dit project van begeleiders? Projectleidster Matea Safar: ‘Het is een heftige omgeving omdat je werkt met uitgeprocedeerde gezinnen. Kinderen die je een paar keer per week ziet en die je vooruit ziet gaan, kunnen zomaar de volgende dag weg zijn. Mentale weerbaarheid is belangrijk. Er staan veel pannen op het vuur. Groepen kunnen heel divers zijn en daardoor zijn vaste gezichten en een vaste structuur onmisbaar.’ Allerlei mensen zijn betrokken bij Nest: kunstenaars, workshopleiders, vrijwilligers, mensen die zelf voormalig vluchteling waren. Het team van Nest werkt samen met de bewoners.

Meer zelfvertrouwen

Kinderen komen volgens de projectleidster met plezier naar Nest. Nest levert een positieve bijdrage aan de sociale ontwikkeling. ‘Kinderen durven meer en krijgen meer zelfvertrouwen. Ze ontdekken hun talenten en krijgen weer vertrouwen in anderen. Ze kunnen bij Nest even zichzelf zijn en ontdekken wat zij wel kunnen.’

www.vrolijkheid.nl

3. YOIN

Mee doen en mee mogen doen

YOIN is een opvangproject voor gevluchte jongeren met een verblijfsvergunning. YOIN – een combinatie van YOUTH en joIN – biedt niet alleen een woning. De jongeren worden persoonlijk begeleid zodat ze naar school gaan, aan sport doen en contact maken met de burens. Projectmanager Elli Elskamp en gedragsdeskundige Saskia Sliedrecht vertellen hoe en waarom ze het project zijn gestart.

In 2016 komen veel vluchtelingen naar Nederland, waaronder alleenstaande minderjarige jongeren. Om deze jongeren goed op te vangen, start Stichting Lindenhout met het opvangproject YOIN. Stichting Lindenhout – een jeugdzorgorganisatie in Gelderland en Overijssel – krijgt de opdracht van Nidos om allereerst huisvesting voor deze jongeren te regelen. Dat lukt. Er worden ruim veertig locaties gevonden waar jongeren kunnen wonen. De jongeren met wie YOIN werkt, komen voornamelijk uit Eritrea, Afghanistan en Syrië. Ze zijn rond de 17 jaar.

Woningen

In de eerste helft van 2016 worden 150 jonge, minderjarige vluchtelingen opgevangen. Ze gaan wonen in gewone huizen in gewone straten, veelal met vier jongeren samen. Daarnaast zijn er drie woongroepen waar acht tot twaalf jongeren wonen. De woningen zijn in Ede, Doetinchem, Arnhem, Apeldoorn en Nijmegen, Lingewaard, Doesburg, Wageningen en Rheden. Elli Elskamp vindt de woningen in samenwerking met de wooncorporaties en de gemeenten. Sociale media als Twitter zijn zeer ondersteunend geweest in het vinden van goede woonbegeleiders en woningen. Zo komt ze in korte tijd aan huizen voor jongeren. 'Het is belangrijk om gemeenten mee te krijgen. Je wilt dat er binnen de gemeente wordt gepraat over de zorgen rondom vluchtelingen. Door hun zorgen te erkennen, ontstaat er ruimte om te kijken naar oplossingen.'

Meedoen

Door de persoonlijke begeleiding en kleinschaligheid wordt elke jongere gehoord en gezien. Er is per huis ongeveer 26 uur begeleiding per week. De woonbegeleiders investeren veel in een goed contact met de jongeren, zodat zij de jongeren en hun

behoefte en wensen goed kennen. De jongeren zijn gemotiveerd om hun leven in Nederland vorm te geven. Hier sluiten de woonbegeleiders op aan. ‘Wat wil deze jongere en wat heeft hij of zij nodig om zijn of haar leven op een goede manier vorm te geven? En hoe kunnen we de ouders betrekken?’ De jongeren worden gestimuleerd om contact te leggen met de burens. Ze nemen deel aan sport en leren om voor zichzelf te zorgen en verantwoordelijkheid te nemen. Elke dag gaan ze naar school om Nederlands te leren en voorbereid te worden om door te stromen naar het reguliere onderwijs en werk. Ze worden ook begeleid als de familie naar Nederland komt. Het uiteindelijke doel is dat ze voor zichzelf kunnen zorgen, met alle verantwoordelijkheden die daarbij horen. Om dit te bereiken, focust het team op hun mogelijkheden, niet op problemen. En ze kunnen veel, omdat ze een reis achter de rug hebben die zij in veel gevallen alleen hebben afgelegd.

Woonbegeleiders

Op de woongroepen is 24/7 begeleiding aanwezig, in de kleinere woningen is alleen overdag begeleiding. Jongeren die meer begeleiding nodig hebben, kunnen in de woongroepen wonen. Daar is ook 's nachts iemand aanwezig. Over de selectie vertellen ze het volgende. ‘We hebben meer dan achthonderd brieven gehad van mensen die wilden meewerken in het team als woonbegeleider. We hebben honderd kandidaten uitgenodigd voor een inspiratieochtend en na groepssollicitaties zijn veertig mensen geselecteerd. De groep begeleiders heeft verschillende achtergronden, culturen en ervaringen. De mensen zijn flexibel en dat draagt bij aan de kracht van YOIN. Dit project is nooit eerder gedaan. Fouten kunnen niet

gemaakt worden, want alles is een improvisatie en daar leren we van. De flexibiliteit van het team is dus cruciaal. Iedereen in het team heeft de bereidheid om te leren. Vooroordelen worden onderkend en besproken en iedereen is alert naar elkaar.’

YOIN-café

Drie keer per jaar is er een YOIN-café waarin medewerkers van elkaar leren. Ook is er twee keer per jaar een trainingsweek. In deze week worden er door medewerkers zelf trainingen verzorgd. Er wordt bewust geen nadruk gelegd op regels. Alles gaat om de bedoeling: het meedoen in de maatschappij. Begeleiders nemen zelf initiatieven en wisselen expertise met elkaar uit.

‘Voor de jongeren wordt er op maat gekeken wat ze nodig hebben. Ze gaan naar school, zitten op sport, gaan naar de kerk, zoeken een bijbaantje. In de zomervakantie kunnen ze naar een summerschool. De focus ligt dan op Nederlandse taal en Nederland leren kennen. Alle woonbegeleiders hebben er aandacht voor dat de jongeren en de burens elkaar kennen. Daarnaast vragen wij jongeren om input. Dat doen wij door ze te betrekken bij het aannemen van nieuwe medewerkers en door deelname aan een training voor medewerkers. Ook zijn we aan het kijken hoe we de jongeren-inspraak kunnen vormgeven.’

Stabiliteit

‘Jongeren wordt duidelijk gemaakt dat ze hier blijven. Sommige jongeren vinden het moeilijk om aan dat idee te wennen. Bij moeilijkheden wegvlugten of vechten zijn strategieën die ze lang gehanteerd hebben. Wij leren de jongeren dat het vluchten hier echt stopt. Ze mogen hier blijven wonen. Dat betekent dat we niet loslaten als jongeren gedrag laten zien dat moeilijk te hanteren is. Met een lange adem gaan we op zoek naar het juiste antwoord om de jongere te helpen. Na alles wat ze hebben meegemaakt is die duidelijkheid en stabiliteit een voorwaarde om te kunnen landen en tot jezelf te komen.’

Relatie met jongeren

Er wordt veel geïnvesteerd in de werkrelatie met de jongeren. ‘Het is belangrijk dat een jongere betekenisvolle contacten aan kan gaan, dit is een voorwaarde voor een goede ontwikkeling. De medewerkers werken vanuit een basisattitude van interesse. De medewerkers bij YOIN werken cultuursensitief. Ze kennen vooral hun eigen waarden en heilige huisjes en weten dat anderen andere waarden kunnen hebben, die niet beter of slechter zijn, maar mogelijk anders. Uiteraard blijft de individuele jongere het allerbelangrijkst. Iedere Syriër, Eritreeër en iedere Afghaan heeft een eigen verhaal.’

> JONGEREN OVER HUN BEGELEIDERS

‘De begeleiders helpen mij met mijn gezinshereniging.’

‘Alle begeleiders zijn lief voor ons.’

‘Ik vind het leuk om met z’n allen een film te kijken.’

‘De begeleiders vind ik goed. De begeleider is iemand die naast je staat, die je dagelijks begeleidt en papierwerk voor je doet. Dit is handig omdat ik soms de taal niet begrijp.’

‘De begeleiders helpen mij om na te denken over mijn toekomst.’

www.lindenhout.nl/over-yoin

Buren

YOIN werkt samen met burens en andere mensen uit het netwerk van de jongeren en woonbegeleiders, zoals vrienden en familieleden. ‘De ene buurman plakt banden en de jongens helpen weer een andere buurman met zijn tuin.’ Iedereen in het team gebruikt het eigen sociale netwerk. Een moeder van een woonbegeleider komt bijvoorbeeld een keer koken. ‘Het is geen organisatie, het is een zwerm’, vertelt Elli Elskamp. Er is veel behoefte aan contact met Nederlanders.

Veerkracht

De jongeren van YOIN hebben veel zorgen. ‘Mensensmokkelaars schetsen zaken die niet kloppen. Als jongeren hier komen wonen, is aan de basisbehoeften voldaan. Er is eten, drinken en onderdak. Jongeren verwachten dat het leven hier makkelijker is en komen er dan achter dat het niet zo is. De weg naar een stabiel bestaan voelt eindeloos. Daarbij komt dat de ene jongere veerkrachtiger is dan de andere.’ Een ander probleem is dat het vaak lang duurt voordat de IND besluit of de familie over mag komen. ‘Ze maken zich zorgen over de familie thuis. Soms weten ze niet of hun ouders nog leven of ze horen dat familie is overleden. Het is belangrijk dat ze op een goede manier worden benaderd en een toekomstperspectief hebben. Als de familie overkomt, begint er een nieuw proces waar ze steun bij nodig kunnen hebben. Het verschil in migratietempo met de familie kan soms de banden uit elkaar drijven. Het kan dat uitkeringen niet lopen of dat jongeren problemen krijgen met de financiering. Ook daar bieden we hulp bij.’

4. PraatjesMaken

Communiceren in een nieuwe taal

PraatjesMaken is een project dat kinderen uit vluchtelinggezinnen helpt bij het leren van de Nederlandse taal. Concreet bestaat het project uit online logopediesessies voor de kinderen met daarnaast taaspelletjes en voorleesactiviteiten, in een gezellige setting. Ouders zitten erbij en leren er zelf ook van. Dit vindt twee keer per week plaats in de herfst-, voorjaars- en zomervakantie in de bibliotheek van Hengelo.

Taal is van essentieel belang voor het leren en in het leven. Daarom hebben Bibliotheek Hengelo, nieuwkomersschool De Horizon en TinyEYE online logopedie de handen ineen geslagen en PraatjesMaken opgezet. PraatjesMaken is een innovatieve methodiek met twee doelen: de Nederlandse spraak- en taalontwikkeling van vluchtelingkinderen en hun ouders verbeteren en via contact met Nederlandse stadsgenoten integreren in de Nederlandse samenleving.

In de vakanties

In de herfst-, voorjaars- en zomervakantie komen vluchtelinggezinnen twee keer per week circa 2,5 uur bij elkaar in Bibliotheek Hengelo. Daar volgt ieder kind samen met de ouder(s) in een aparte ruimte een individuele online logopediesessie van twintig minuten in een innovatieve digitale spelomgeving. De logopediesessies worden live gegeven door logopedisten van TinyEYE online logopedie en zijn vooral gericht op uitspraak en woordenschat. Naast de logopedie biedt de online leeromgeving ruimte om huiswerk te maken en om thuis geleerde woorden te herhalen. Meestal worden er bij PraatjesMaken twee of drie logopediesessies tegelijk gegeven. Zomer 2017 hebben negentien kinderen uit vijftien gezinnen meegedaan.

Bibliotheek

De gezinnen worden ontvangen in een gezellig ingerichte ontvangstruimte waar vrijwilligers voorlezen aan de kinderen, taaspelletjes met hen doen of in gesprek gaan met de ouders. Ouders en kinderen kunnen gratis lid worden van de bibliotheek en krijgen een rondleiding door het gebouw. Ook krijgen ze informatie over relevante dienstverlening in de bibliotheek, zoals het Taalcafé en de Brievenhulp.

Een bibliotheekmedewerker zorgt voor de coördinatie van de sessies en begeleidt de gezinnen naar de logopedieruimtes. Na de online logopediesessie komen ouders en kinderen weer terug naar de ontvangstruimte en blijven ze daar vaak tot het eind van het programma. De keuze voor de bibliotheek is bewust: de bibliotheek kan nieuwkomers helpen om zich zo snel mogelijk thuis te voelen in Nederland. Ze leren de Nederlandse taal spreken en ze leren nieuwe mensen kennen via de bibliotheek.

Ouders

Ouders zijn bij de logopediesessies aanwezig en leren er zelf ook van. Voor en na de sessies krijgen ouders in de ontvangstruimte voorbeelden hoe ze op een ontspannen manier met de taalontwikkeling van hun kinderen aan de slag kunnen. Volgens directeur Saskia van den Bos van nieuwkomersschool De Horizon is het uitermate belangrijk om de gezinnen vertrouwen te geven en op een persoonlijke manier te benaderen. De aanpak is voor het hele gezin. 'Ouders hebben vaak veel moeite met de communicatie. Hierdoor wordt informatie regelmatig verkeerd begrepen. De brieven naar ouders zijn dan ook kort en bondig. Alleen de belangrijkste informatie staat erin, vaak met pictogrammen.' Als ouders niet aanwezig zijn, worden zij opgebeld. 'Meestal heeft het met miscommunicatie te maken. Het is belangrijk om uit te gaan van de goede wil van de ouders en hen altijd positief te benaderen.' Ouders en kinderen worden beiden gestimuleerd om met taal bezig te zijn. Dat is een belangrijke succesfactor van dit project.

Resultaten?

Zowel de school als de bibliotheek, TinyEYE logopedisten, de ouders en de kinderen zijn enthousiast over het project. De meeste gezinnen wonen trouw alle sessies bij. Aan het eind van de projectperiode blijkt dat de kinderen tussentijds oefenen met de spelletjes in de huiswerkmodule. Ook is een duidelijke taalverbetering te zien bij de kinderen. De verwachting is dat de gezinnen de weg weten te vinden naar de bibliotheek en gebruik blijven maken van haar voorzieningen.

Eén van de moeders gaf vooraf aan dat ze graag wilde doorleren in de vakanties en dat PraatjesMaken ervoor zorgde dat dit kon. Ouders oefenen hun Nederlands met de vrijwilligers door met elkaar in gesprek te gaan. Veel van deze gezinnen hebben geen Nederlands netwerk en praten, met name in vakanties, bijna geen Nederlands. Dat PraatjesMaken juist in de schoolvakanties plaatsvindt is eveneens een belangrijke succesfactor. Veel gezinnen hebben in de zomer weinig te doen maar zijn wel gemotiveerd om het Nederlands te oefenen. Hun sociale netwerk is klein en op vakantie gaan is vaak te duur. Op deze manier leren ze andere mensen kennen en blijven ze de Nederlandse taal spreken.

www.bibliotheekhengelo.nl

5. ThuisTaal

Studenten helpen vluchtelingengezinnen aan huis

ThuisTaal is een project van de Overijsselse Bibliotheken en de Saxion lerarenopleiding basisonderwijs in Enschede. Circa negentig derdejaarsstudenten helpen vluchtelingengezinnen thuis bij het leren van de Nederlandse taal. De studenten bezoeken wekelijks het gezin om te lezen met de kinderen, te praten over boeken en taalspelletjes en taal oefeningen met hen te doen. Ook ouders worden gestimuleerd om hun kinderen de taal te leren. Ze leren van de studenten hoe ze thuis een positief leesklimaat kunnen creëren. Het mes snijdt aan twee kanten. De vluchtelingengezinnen leren de Nederlandse taal, de studenten leren om de theorie over tweedetaalverwerving toe te passen in de praktijk. Het programma loopt jaarlijks van oktober tot februari.

Voor wie en door wie?

ThuisTaal werkt met kinderen van nieuwkomersschool de Horizon, een school voor vluchtelingenkinderen in Hengelo. Ook wordt gewerkt met het Palet (regio Almelo) en de Globe (regio Enschede) en met het AZC Almelo. De kinderen hebben een achterstand in de Nederlandse taal. De studenten van de lerarenopleiding worden in tweetallen gekoppeld aan vluchtelingengezinnen, al dan niet wonend in de vluchtelingenopvang. Ouders en kinderen zijn enthousiast. Studenten vinden ThuisTaal waardevol, zo blijkt uit de reflectieverslagen. Ze leren de theorie toe te passen in de praktijk en maken kennis met vluchtelingen. Hun denkbeelden veranderen.

Methode

Studenten oefenen moeilijke woorden met de kinderen via een speciale woordenschatmethode. Volgens deze methode worden woorden verhalenderwijs benoemd. Het wordt interactief gemaakt door kinderen een opdracht te geven bij een bepaald woord. Op deze manier leren ze woorden beter kennen. De studenten sluiten aan bij thema's die de kinderen die week op school leren. Naast de woordenschatdidactiek wordt gebruik gemaakt van boeken, liedjes en woordspelletjes. Bovendien ontwikkelen de studenten zelf materialen en activiteiten die de school en de ouders kunnen inzetten om de taalontwikkeling van de kinderen te stimuleren.

Kracht van het project

Kracht van dit project is dat de kinderen thuis geholpen worden bij het leren van de Nederlandse taal. Het is bekend dat je een taal het snelst verwerft in een vertrouwde en veilige omgeving. De grootste winst is te behalen in de thuissituatie. Kinderen die opgroeien in een gezin waar Nederlands niet de moedertaal is, lopen een verhoogd risico op een taalachterstand in het Nederlands. Dit is een achterstand die zij vaak niet meer kunnen inhalen. Een ander sterk punt van dit project is dat ouders betrokken worden bij de taalontwikkeling van hun kind. Zij leren van de studenten hoe zij ook zelf een positieve leesopvoeding kunnen creëren. Daarnaast worden ouders bekendgemaakt met de bibliotheek en haar voorzieningen. De VoorleesExpress kan een heel waardevol vervolg zijn op ThuisTaal: een vrijwilliger komt dan twintig weken als voorlezer bij het gezin thuis.

Samenwerking

Met het project ThuisTaal hebben bibliotheken en de Saxion Lerarenopleiding Basisonderwijs in Enschede de handen ineengeslagen. Daarbij is een nauwe samenwerking met het nieuwkomersonderwijs.

Overdraagbaarheid

Via een werksessie ondersteunt Rijnbrink ook andere bibliotheken om ThuisTaal op te zetten in co-creatie met een opleiding.

Meer informatie?

Kijk op www.rijnbrink.nl/projecten/743-thuistaal

6. Pontem Rootz

Verborgen talenten ontdekken met theater, zang, hiphop en rap

Pontem Rootz is een cultureel educatief lespakket voor leerlingen van het Pontem College, een school voor internationaal voortgezet schakelonderwijs in Nijmegen. Het pakket bestaat uit kunstdisciplines zoals theater, zang, hiphop, rap, wereldpercussie, capoeira en Indiase dans. Het programma is voor jonge vluchtelingen en migranten tussen de 12 en 18 jaar oud. Zij volgen twee jaar lang twee uur per week les. Er doen zo'n 300 leerlingen per jaar mee. Aan het eind van ieder schooljaar geven ze een spetterende voorstelling in een theater in Nijmegen.

Initiatiefnemer Janneke van der Lier

‘Waarom wij Pontem Rootz gestart zijn? Ik ben lang geleden na mijn studie culturele antropologie gestart als vrijwilliger bij het asielzoekerscentrum in Nijmegen. Het bleek dat er weinig georganiseerd werd voor alleenstaande minderjarige vluchtelingen in Nijmegen. Er was behoefte aan een project dat ervoor zou zorgen dat de jongeren niet alleen met hun hoofd bezig zijn, maar ook met hun hart en handen. Dat project heet Pontem Rootz.

Kunst

De leerlingen kunnen kiezen uit hiphop, zang, rap, capoeira, theater, Indiase dans en wereldpercussie. Hierdoor maken zij kennis met diverse culturele kunstuitingen en versterken ze hun presentatie- en communicatievaardigheden. Ze werken samen en ontwikkelen zelfvertrouwen, doorzettingsvermogen, sociale vaardigheden en taalvaardigheden. De lessen bieden ook een uitlaatklep voor hun dagelijkse zorgen. Bij Pontem Rootz kunnen ze plezier maken en lachen en even zichzelf zijn. Ze maken bovendien kennis met het Nijmeegse cultuurlandschap. Dit project werkt, mede door de sterke samenwerking met het Pontem College, zo goed. Het is heel bijzonder dat zij dit een belangrijke plek geven in het jaarlijkse curriculum en dat zij hiermee investeren in hun leerlingen.

Positieve benadering

Via de culturele lessen leren jongeren welke competenties ze al beheersen en welke kunnen worden uitgebouwd. Bij Pontem Rootz gaan we ervan uit dat iedere leerling talenten heeft. Het is belangrijk dat er wordt aangesloten bij het niveau van de leerling en dat zij positief benaderd worden. De benadering is oplossingsgericht. Dat betekent dat we uitgaan van de sterktes van de leerlingen in plaats van de zwaktes. Iedere leerling is competent genoeg om een stap in zijn of haar ontwikkeling te zetten. We doen dit in gesprek met de leerling. Het in gesprek blijven is voor ons heel belangrijk. Ook kleine stappen zijn voor ons grote winst!

Creatief team

Wij hebben een creatief team van tien docenten. De docenten hebben verschillende artistieke en culturele achtergronden en zijn een belangrijk rolmodel voor de leerlingen. Zij worden gecoacht bij het begeleiden van de leerlingen. Aan het begin van het jaar houden we teamsessies waarin docenten bespreken hoe ze hun lessen in gaan richten en hoe ze er een succesvol jaar van gaan maken met de leerlingen. Ook bespreken we open met elkaar waar we in de lessen tegenaan lopen. Het is belangrijk dat docenten zelf rust en plezier uitstralen, zodat dit overslaat op de groep.

Uitdaging

De teamleden inspireren elkaar. Ze leren van elkaar wat goed werkt en wat anders kan. Er is veel aandacht voor communicatie. De docenten zijn zelfstandig en nemen zelf veel verantwoordelijkheid op zich. De openheid en eerlijkheid maakt dat het team zich steeds verder ontwikkelt. We hebben echt een fantastisch team! De docenten hebben de uitdaging om te differentiëren naar het niveau van de leerling. Er zijn leerlingen met veel motivatie en enthousiasme die dingen snel oppikken. Bij sommige leerlingen kost het meer tijd om te wennen aan de discipline en vertrouwen en plezier op te bouwen. Hier stem je als docent op af. Daarnaast is geduld een onmisbare eigenschap.

Ritme

Ik vind het belangrijk dat elke leerling 'gezien' wordt en dat docenten iets weten over de leerlingen, dat ze in hen geïnteresseerd zijn. Als docent moet je open staan voor het belang van de leerling en rekening houden met hun belevingswereld. Iedere leerling heeft zijn eigen ritme en dat moet je als docent en school respecteren. De ene mens heeft meer tijd nodig dan de andere, en deze leerlingen verdienen het om tijd en begrip te krijgen.

Sterke band

De kinderen laten betrokkenheid zien en bouwen samen iets op. De sterke band die zij krijgen, is bijzonder. Kinderen die de Nederlandse taal nog niet zo goed beheersen, kunnen bij dans laten zien hoe getalenteerd ze zijn. Of ze halen bij zang, rap of theater hun spraakniveau omhoog. De presentatie aan het eind van het jaar is altijd een groot feest en de kinderen zijn heel trots. Sommige leerlingen hadden niet verwacht dat ze ooit een voorstelling zouden geven. Het maakt hen blij dat zij dat uiteindelijk toch doen en kunnen. Ze merken dat ze lef hebben.

Trots

Ik ben heel trots op de kinderen. Ze hebben zo ongelofelijk veel draagkracht en flexibiliteit waarmee ze hun weg vinden in Nederland. Met de presentaties raken ze mij in mijn hart. Ik ben ook trots op het team dat zich met hart en ziel inzet voor de leerlingen. Ik leer hier zelf ook van. Het geeft me een gemeenschapsgevoel dat we in Nederland niet meer zo veel hebben, het gevoel van voor elkaar zorgen. Bij deze leerlingen zie je dat heel sterk. Ze laten mij vaak denken ‘waar zeur ik over?’ Wij zijn Pontem Rootz, wij voelen ons één familie.’

Meer weten?

www.newrootz.org/isk-rootz

7. Steun bieden aan vluchtelingenkinderen

E-learning voor basis- en voortgezet onderwijs

Steun bieden aan vluchtelingenkinderen is een online cursus die zich richt op leerkrachten. Leerkrachten in het basis- en voortgezet onderwijs leren hoe zij steun kunnen bieden aan vluchtelingenkinderen en -jongeren. De cursus is in 2016 ontwikkeld door Augeo, een organisatie die online cursussen aanbiedt aan zorgprofessionals die met kinderen werken met als doel bij te dragen aan het veilig opgroeien van kinderen.

Vluchtelingenkinderen hebben vaak ingrijpende gebeurtenissen meegemaakt. Ieder kind reageert hier anders op. Sommige kinderen lijden aan ernstige stressklachten of vallen terug in hun ontwikkeling. Herstel verloopt makkelijker als hun leven weer normaler wordt, als het kind zich veiliger gaat voelen. Uit onderzoek blijkt dat steun van betrouwbare volwassenen cruciaal is voor het herstel van kinderen met stressklachten. Leerkrachten kunnen zo'n betrouwbare volwassene zijn en steun bieden. Maar hoe doe je dat?

Inhoud cursus

De online cursus laat leerkrachten zien hoe ze steun kunnen bieden aan deze kinderen en het herstel kunnen bevorderen. Het neemt ongeveer vier uur in beslag om de e-learning te doorlopen. In de cursus wisselen informatie, oefeningen, ervaringsverhalen en praktische tips elkaar af. Onderwerpen in de cursussen zijn: chronische stress en veerkracht bij het kind, kenmerken van vluchtelingen-

> Roely Drijfhout: 'Eén van de jongeren die ik heb geïnterviewd om input te geven voor de ontwikkeling van de cursus, vertelde dat een leerkracht vroeg wie ze was voordat ze gevlucht was. Ze vroeg haar wat in die tijd haar lievelingseten was en wat ze toen leuk vond om te doen. Dat was voor haar heel bijzonder. Door deze aandacht voelt zij zich gezien als persoon.'

jongeren, het vergroten van de veiligheid op school en in de klas, het stimuleren van relaties tussen leerkracht en leerling, het hanteren van emoties, samenwerken met ouders, het reguleren van gedrag en het zorgen voor het kind en jezelf.

Gratis

De cursus is gratis via de website van Augeo te volgen. Er is een cursus voor leerkrachten in het basisonderwijs en een cursus voor docenten in het voortgezet onderwijs. Leerkrachten kunnen ervoor kiezen om de hele cursus te volgen of alleen een paar onderdelen. Augeo hoopt daarmee grote groepen docenten en leerkrachten te kunnen voorzien van informatie.

Effecten

De cursus is positief door leraren ontvangen. Het biedt hen steun om met vluchtelingenkinderen en -jongeren om te gaan die ingrijpende gebeurtenissen hebben meegemaakt. Ze geven aan dat het hen mogelijk maakt om als team over hun standpunten te praten. Zoals: 'Wat is onze rol?' en 'Hoe ver gaan we in onze begeleiding?' De cursus is ontwikkeld met de expertise van diverse personen en organisaties, zoals Leony Coppens, Stichting Centrum '45, Pharos en LOWAN. Ook zijn voor de ontwikkeling van de cursus jongeren geïnterviewd.

Quotes van docenten:

'Uitstekende cursus met veel vakman(vrouw)schap. Prima filmpjes. Heel veel onderwerpen. Goed geordend.'

'Een cursus die ik zeker binnen mijn team zou promoten. Wij hebben momenteel veel nieuwe docenten. Deze cursus vind ik inhoudelijk zeer compleet. Ik ben er blij mee en leer er zelf ook veel van.'

Voor meer informatie en om direct kosteloos de cursus te volgen: ga naar www.augeo.nl/nl-nl/thema/vluchtelingenkinderen/steun-bieden

8. Beter een goede buur

Burenproject voor jonge vluchtelingen

Stichting Timon heeft in Rotterdam, Barneveld en Zwolle het project ‘Beter een goede buur’ opgezet. Timon biedt huisvesting en begeleiding aan alleenstaande minderjarige jongeren. Gedurende dit project gaan mensen vrijwillig naast deze jongeren wonen. Ze doen wat goede burens doen: elkaar ondersteunen bij klusjes, gezamenlijk activiteiten ondernemen en bij elkaar eten. De burens wonen minimaal twee jaar naast de jongeren.

In Barneveld staan zes huizen in één blok. Hiervan zijn vier huizen bewoond door twaalf minderjarige jongens in de leeftijd van 16 en 17 jaar, drie per huis. Zij hebben verschillende achtergronden, zoals Syrisch, Eritrees en Afghaans. Ze wonen zoveel mogelijk met dezelfde afkomst bij elkaar. Twee huizen in het blok worden bewoond door Nederlandse gezinnen. In het ene huis wonen Annelieke en Gerard Buitenhuis. In het andere huis woont Dorothee Peres samen met haar man en zoontje. De Nederlandse gezinnen zijn hier in augustus 2016 tegelijk met de jongens komen wonen. Waarom ze meedoen? ‘Om iets voor anderen te betekenen: er gewoon te zijn voor de jongeren, vertellen de twee gezinnen. Ze willen dat de jongens zich hier welkom voelen. Want niet iedereen geeft hen dat gevoel.’

Pizzaparty

Aanvankelijk bleef het contact tussen de twee Nederlandse gezinnen en de twaalf vluchtelingenjongeren beperkt tot elkaar gedag zeggen. Om het ijs te breken, hebben de twee gezinnen het initiatief genomen om met elkaar te eten tijdens een pizzaparty. De jongens reageerden enthousiast op de uitnodiging om pizza te komen eten. Sinds die tijd eten de burens iedere donderdag samen met de jongens. Gerard Buitenhuis: ‘Eten is belangrijk in veel van de culturen waar de jongens vandaan komen. Dan is er ook het meeste contact. De gesprekken gaan vaak over taal en cultuur. Als de jongens hier in een groep zijn, zijn ze soms wat afstandelijker. Ze geven zich niet snel bloot. Als je ze een-op-een spreekt, stellen ze zich opener op.’

Begeleiding

Het is nadrukkelijk niet de bedoeling dat de buren een rol als begeleider op zich nemen. 'Het contact met de jongens is leuk omdat we geen begeleiders zijn', vertelt Gerard. 'We zijn buren. We zeggen elkaar gedag. Het is niet nodig om over problemen te praten. Dat doen ze met de begeleiders van Timon. Wij zijn een neutrale partij.' De buren krijgen zelf begeleiding van een vrijwilligerscoach van Timon. Ook heeft de teamcoördinator van Timon regelmatig contact met de omwoners. Mochten er problemen zijn met de jongeren, dan kunnen de buren aangeven dat ze het van belang vinden om dit te bespreken met de teamcoördinator, natuurlijk nooit achter de rug van de jongeren om. Verder hebben de omwonenden een signalerende functie. Als er geen professionele begeleiding aanwezig is en er is een calamiteit, dan kan de omwonende hierover de achterwacht informeren. Dit vergroot het veilig kunnen wonen en leven van de jongeren.

Opbrengsten

Niet alleen in Barneveld maar ook in Zwolle en Rotterdam voert Timon dit project uit. Het blijkt dat de formule van het project een positieve invloed heeft op de integratie van de jongeren in de Nederlandse samenleving. Ze kunnen makkelijk een kijkje nemen in een Nederlands gezin en makkelijk met hun vragen bij de

buren terecht. De buren van Timon vervullen een bemiddelende rol in het contact tussen de jongeren en de andere mensen uit de buurt. Er worden allerlei activiteiten uitgevoerd: samen eten, samen voetballen, samen Nederlandse tv kijken, elkaar helpen met klusjes. Annelieke: ‘Laatst vroeg één van de jongens tijdens het eten of we monopoly in huis hebben. We waren even verbaasd. Nederlander dan monopoly kan toch bijna niet? Hij heeft ons allemaal ingemaakt.’

Contact

Hoe vaak hebben ze contact met elkaar? Gerard: ‘Dat verschilt per jongen. De één houdt meer afstand dan de ander. Sommige jongens leer je goed kennen en met hen bouw je een vriendschap op. Laatst werd ik gebeld door een jongen die een tijdje terug was verhuisd. Hij vertelde dat hij na lange tijd weer contact heeft met zijn ouders. Het was heel bijzonder dat hij ons belde om dat te vertellen. Soms vragen ze ook wanneer we hen komen bezoeken. Ik vind het best lastig om echt contact op te bouwen, omdat ze weer vertrekken. Binnenkort komt er weer een nieuwe groep jongens. Jazeker, dan nodigen we ze meteen weer uit voor een pizzaparty.’

Bevoorrecht

Dorothee Peres vertelt: ‘De jongens leren van ons en wij leren van de jongens. Ik vind de jongens heel sterk. Ze komen soms lastige dingen tegen.’ Gerard vertelt: ‘Eén van de Eritrese jongens vertelde dat hij het gevoel had dat niemand hem mag. In Eritrea zeggen vreemden elkaar gedag en vragen ze waar je vandaan komt en wie je ouders zijn. In Nederland gebeurt dat minder. Hij vond dat moeilijk.’

En de andere buren?

Niet iedereen staat open voor vluchtelingen, merken de twee Nederlandse gezinnen. Annelieke: ‘In het begin was niet iedereen even blij dat de jongens hier kwamen wonen. Dat merk ik soms nog bij andere buurtbewoners. Maar als je ze spreekt, blijken ze nog nooit persoonlijk contact met de jongens te hebben gehad. Ik denk dat de gemeente dit kan voorkomen door een goede mix te maken tussen vluchtelingen en bewoners. Van de jongens kun je niet verwachten dat zij de eerste stap zetten om contact te maken, er komt heel veel op hen af. Zij komen hier in een nieuwe cultuur. Vooral als je alleen bent, is het eng om contact te maken. Het is fijn als de buren het eerste contact leggen. Vraag ze om bij jou te komen eten. Ze nodigen je dan ook snel zelf uit.’

9. Puzzles of Peace

Traumaverwerking voor vluchtelingenkinderen op school

Puzzles of Peace is een startende organisatie in Nederland die hulp biedt aan vluchtelingenkinderen bij het verwerken van ingrijpende gebeurtenissen. Puzzles of Peace komt daarvoor naar de kinderen toe in hun vertrouwde schoolomgeving. Uit onderzoek blijkt namelijk dat een school dé plek is voor psychosociale hulpverlening aan vluchtelingenkinderen.

Puzzles of Peace is een initiatief van Pauline de Bruijn. Zij is orthopedagoog met een bijzondere interesse in psychotrauma en de zorg voor vluchtelingenkinderen. Pauline werkte ruim twee jaar als vrijwilliger met asielzoekers- en vluchtelingenkinderen in een asielzoekerscentrum in Katwijk. De ontmoetingen met de kinderen stimuleerden haar om zich professioneel te ontwikkelen op het gebied van diagnostiek en traumabehandeling. Pauline streeft ernaar om psychosociale hulpverlening laagdrempelig te organiseren voor vluchtelingenkinderen. Puzzles of Peace komt ook voort uit haar zorg dat er terughoudendheid is om schokkende gebeurtenissen bespreekbaar te maken. Begrijpelijk, maar deze terughoudendheid bevestigt vluchtelingenkinderen mogelijk in hun angst en voedt hun overtuiging dat hun problemen te groot zijn om met anderen te delen. Wie maakt de schokkende gebeurtenissen van vluchtelingenkinderen bespreekbaar, zodat zij de kans krijgen om deze te verwerken?

Op school

Uit onderzoek blijkt dat school dé plek is voor psychosociale hulpverlening aan vluchtelingenkinderen. Vanuit school wordt namelijk een groot aantal kinderen bereikt en het is een bekende plek voor de kinderen. Dat vergroot een gevoel van veiligheid en biedt steun. Puzzles of Peace biedt twee soorten groepsbehandeling aan in het nieuwkomersonderwijs: één voor kinderen van 5 tot 10 jaar en één voor kinderen van 11 tot 15 jaar. Het aanbod is voor kinderen met een vluchtelingenachtergrond die gebaat zijn bij behandeling. Beide groepsbehandelingen zijn ontwikkeld aan dezelfde Amerikaanse universiteit en effectief gebleken in het verminderen van posttraumatische stress en symptomen van depressie. Bovendien zijn ze speciaal ontworpen voor een multiculturele doelgroep.

Nation
van alle
bevat
wij inform

Groepsbehandeling

De groepsbehandeling bestaat uit tien sessies voor groepjes van gemiddeld zes kinderen. Daarnaast hebben de kinderen twee tot drie individuele sessies. Ouders en leraren worden ook bij het programma betrokken. Zij krijgen voorlichting over hoe ze om kunnen gaan met schokkende gebeurtenissen. Op die manier wordt er thuis en in de klas ook rekening gehouden met de situatie van het kind. Zo kan een leraar gedrag leren herkennen dat bij de schokkende gebeurtenis hoort. Hier kan hij of zij de situatie op aanpassen. Pauline de Bruijn vertelt: 'Kinderen kunnen bijvoorbeeld afwezig overkomen in de klas. Ze schrikken van onverwachte dingen of raken snel van streek. Kinderen die een schokkende gebeurtenis hebben meegemaakt, hebben behoefte aan veiligheid. Hier zorg je voor door voorspelbaarheid en controle te bieden. Dat kan je bijvoorbeeld doen door ze mogelijkheden te geven waaruit zij kunnen kiezen.'

Pilot

In samenwerking met de gemeente Uithoorn voert Puzzles of Peace in het najaar van 2017 een pilotproject uit op een school met vluchtelingenkinderen in Uithoorn. De gemeente Uithoorn staat achter de werkwijze van Puzzles of Peace en erkent als meerwaarde hiervan dat posttraumatische stress in een vroeg stadium gesignaleerd wordt. Ook wanneer er andere zorgen blijken te bestaan over de ontwikkeling of leefsituatie van een kind, kan er in een vroeg stadium passende ondersteuning ingeschakeld worden. Dat kan vanuit de Jeugdwet, Participatiewet of Wmo.

Interesse?

De coördinator van de internationale taalklas in Uithoorn, Simone Rossing, uitte als eerste haar interesse in de pilot van Puzzles of Peace. Bij haar op school zijn de voorbereidingen voor de pilot inmiddels begonnen. Vanaf februari 2018 kunnen er nog meer scholen en gemeenten meedoen aan de pilot. Heeft u interesse? Neem dan contact op met Pauline via info@puzzlesofpeace.nl.

www.puzzlesofpeace.nl

10. Zomerschool

Alvast de taal leren in de zomervakantie

Zomerschool is een project in de gemeente Oude IJsselstreek voor anderstalige kinderen in de leeftijd van 6 tot 18 jaar. Tijdens de zomervakantie komen kinderen zes weken lang drie ochtenden per week bij elkaar in de bibliotheek. Zij volgen dan een programma waarin ze de Nederlandse taal leren en wegwijs worden gemaakt in de gemeente.

Vlak voor de zomervakantie van 2016 ontstaat in Oude IJsselstreek het idee om een zomerschool te organiseren: een school voor kinderen en jongeren uit gezinnen van statushouders die de zomer willen benutten om de Nederlandse taal beter te leren. Dankzij de goede samenwerking met de gemeente kan in twee weken tijd alles worden geregeld: een locatie (de bibliotheek), drie jonge leraren die het programma maken en uitvoeren en vijf vrijwilligers die hen ondersteunen. Onder de vrijwilligers zijn twee ouders die mede als taak hebben om de cultuurverschillen te overbruggen.

Veel animo

Begin juli start de zomerschool. Er komen al snel meer kinderen dan verwacht: maar liefst 48 op een totale doelgroep van 55 kinderen. Drie ochtenden per week komen zij bij elkaar in de bibliotheek. De gemiddelde bezetting is 35 kinderen per dag. De kinderen worden in drie groepen verdeeld: kinderen die op de basisschool zitten, kinderen die in het voortgezet onderwijs zitten en kinderen die extra aandacht nodig hebben.

Programma

Het programma is gevarieerd. Naast Nederlands zijn er allerlei andere activiteiten: kennismaken met instanties, oefenen met boodschappen doen, kennismaken met voorzieningen, met de burens en met fietsen. De kinderen en jongeren kiezen zelf aan welke activiteit ze mee willen doen. De docenten – jonge leerkrachten – maken deels gebruik van bestaand lesmateriaal en passen deels materiaal aan. Er wordt elke dag gespeeld in de speelweide naast de bibliotheek. Soms wordt een uitstapje gemaakt.

> **Docent Yvonne Roes:** 'Sommigen kinderen zijn in het begin onzeker. Maar aan het einde van de zomer durven ze veel meer. Ik moet ze soms zelfs manen om stil te worden. Er zitten heel verschillende kinderen op de zomerschool. In de groep die wat extra nodig heeft, zit een jongen van 16 jaar die nog nooit les heeft gehad. Ook niet in zijn thuisland. In de basisschoolgroep zitten twee jongetjes van vier die geen Nederlands spreken. Ze hebben elkaar gevonden tijdens de zomerschool en maken vanaf de eerste les samen plezier. Ik zie ze nu in de speelweide over elkaar bokje springen. Het plezier zorgt ervoor dat de kinderen blijven komen.'

www.oude-ijsselstreek.nl

Succes

De zomerschool wordt een succes. Allereerst voor de kinderen en jongeren: zij zijn blij met wat ze geleerd hebben, blij met het ‘diploma’ dat ze krijgen en vooral blij dat hun netwerk is uitgebreid. Er worden vriendschappen gesloten en kinderen worden zelfverzekerder. Ook de ouders geven eind van de zomer aan dat ze zeer tevreden zijn. Hun kinderen helpen hen wegwijs in de taal en in de samenleving. Verschillende leraren van de scholen waar sommige kinderen al naartoe gingen, geven aan dat de kinderen niet achteruit zijn gegaan – iets wat vaak gebeurt in de zomervakantie. Het succes is mede te danken aan de publiciteit. In de huis-aan-huisbladen maar ook op sociale media wordt de mogelijkheid tot het volgen van een zomerschool bekend gemaakt bij de kinderen, jongeren en hun ouders. Ook de verspreiding van de uitnodiging op scholen, in het Nederlands en in de eigen taal, zorgt voor veel aanmeldingen.

11. Hechting en opvoeding bij vluchtelingenouders en hun kinderen

Programma voor ouders en kinderen

‘Hechting en opvoeding bij vluchtelingenouders en hun kinderen’ is een programma van GGNet in de Achterhoek. Het is een preventief en eerstelijns zorgprogramma om baby’s, peuters en kinderen (tot 12 jaar) gezond te kunnen laten opgroeien. Daarbij gaat het om kinderen van asielzoekers en vluchtelingen.

Interview met Ellen Geutjes, orthopedagoog en preventiefunctionaris.

Waarom bieden jullie dit programma?

‘Om ouders te ondersteunen in hun ouderrol en ontwikkelingsproblemen bij de kinderen te voorkomen. Veel ouders die hun land van herkomst noodgedwongen hebben moeten verlaten, ervaren ernstige belemmeringen in hun ouderschap. Vaak kampen ze met psychische problemen door de ingrijpende ervaringen in het verleden, verlieservaringen, angst, gebeurtenissen tijdens de vlucht, gebrek aan sociale steun en de opvangomstandigheden in een asielzoekerscentrum. Dit zorgt ervoor dat ouders gewoonweg moeilijk of soms niet in staat zijn om aandacht aan de opvoeding van de kinderen te schenken. Dit heeft invloed op de ontwikkeling van hun kinderen. Daarom zijn we dit programma met minimale middelen gestart, om deze kwetsbare ouders en hun kinderen extra steun te geven. We stimuleren een veilige hechtingsrelatie tussen ouder en kind.’

Voor wie is dit?

‘Voor vluchtelingenouders en hun kinderen, waarbij gesignaleerd wordt dat de opvoeding niet vanzelf gaat. Er zijn bijvoorbeeld gezinnen waarin het kind niet automatisch naar de moeder gaat voor steun en troost, maar naar iedere willekeurige vreemdeling. De moeder is bijvoorbeeld vanwege een trauma niet in staat om contact te maken met en veiligheid te bieden aan het kind. Zij kan die emotionele aandacht niet geven. Dit beïnvloedt de hechting tussen moeder en kind. De ouders willen het goed doen, maar zij missen op dat moment de vaardigheden.

Ook zien we veel kinderen die teruggetrokken of juist agressief gedrag vertonen op heel jonge leeftijd. Als ouders op de vlucht zijn, liggen de prioriteiten bij het in veiligheid brengen van je gezin. Structuur en regelmaat, twee belangrijke basiselementen in de opvoeding van kinderen, ontbreken dan soms lange tijd. De bestaande problemen zijn complex en hebben meerdere oorzaken. De moeder in dit gezin voelt zich in Nederland nog niet veilig. Zij heeft in het land van herkomst doodsb bedreigingen gehad. Er was veel angst. Die angst van daar is in Nederland nog voelbaar.'

Wat houdt het programma in?

'Het is een preventief en eerstelijns zorgprogramma om baby's, peuters en kinderen tot 12 jaar te kunnen laten opgroeien in een zo optimaal mogelijk klimaat waarin een gezonde ontwikkeling van het kind centraal staat. Dit wordt gedaan door opvoedingsondersteuning van de ouders en het kind. Er worden verschillende methodieken gebruikt: video-counseling, modeling, inzichtelijke en motiverende gespreksvoering.'

Wensdroom: Ik heb mezelf getekend hier. Ik heb hier toverkracht om meer liefde van mama te krijgen (Aliou, 7 jaar, Guinee)

Welke trainingen bieden jullie ouders?

‘Behalve het programma over hechting hebben we andere programma’s waar ouders aan mee kunnen doen. Ouders kunnen verschillende trainingen volgen. Bij de training ‘Less stress’ bijvoorbeeld leren deelnemers stress herkennen en ermee omgaan. In de training ‘De kracht van gedachten’ worden deelnemers bewust wat voor invloed negatieve gedachten op hun stemming kunnen hebben en leren zij manieren om te komen tot meer helpende gedachten. In de training ‘Leven/opvoeden tussen culturen’ leren ze balans te vinden in hun rol als opvoeder in Nederland. Als je zelf een andere culturele achtergrond hebt en met andere opvoedingsideologieën bent opgegroeid, krijg je te maken met dilemma’s in de opvoeding van jouw kinderen hier in Nederland. Hoe zorg je voor een balans tussen de Nederlandse cultuur en die van het land van herkomst?’

Recent hebben we een training ontwikkeld over slaapproblemen bij asielzoekers en vluchtelingen. In een korte training bieden we ze handreikingen en informatie om beter te leren slapen.

Wat bieden jullie kinderen?

‘In de kindergroepen kunnen kinderen (4-6 jaar, 6-8 jaar en 8-12 jaar) ervaringen delen over de dingen die ze in hun land van herkomst en tijdens de vlucht hebben meegemaakt. Voor veel kinderen is het makkelijker om hun emoties en ervaringen via tekenen en schilderen te uiten en verwerken. Voor pubers (13-15 jaar en 16-18 jaar) is er een flexibel ingerichte training over verwerking van het vluchtverhaal, sociale weerbaarheid, seksuele gezondheid en het leven tussen culturen. Ook hier gebruiken we creatieve werkvormen en interactieve oefeningen om onderwerpen bespreekbaar te maken.’

Er zijn ook individuele gesprekken?

‘Klopt. De individuele preventieve ondersteunende gesprekken zijn voor mensen die hun psychische gezondheid willen bespreken. Zij ervaren bijvoorbeeld lichte klachten. In maximaal vier gesprekken kunnen we hen dan psycho-educatie geven en ondersteunen om de klachten te verminderen. Daarnaast is er een eerstelijns behandelprogramma voor vluchtelingen met trauma’s.’

En voor professionals?

‘Voor professionals en vrijwilligers die op de asielzoekerscentra en in de gemeenten werken met asielzoekers en vluchtelingen zijn er trainingen en workshops. Die maken hen bewust van de invloed van psychische gezondheid en cultuurverschillen op hun werk met asielzoekers en vluchtelingen. We richten ons daarbij

niet alleen op de cultuur van de ander, maar maken de professionals en vrijwilligers juist ook bewust van de eigen cultuur en achtergrond die zij zelf in het contact met mensen van een andere culturele afkomst inzetten. Er wordt basisinformatie gegeven over en geoefend met het werken met mensen van een ander culturele afkomst. En welke rol speelt psychische gezondheid bij de integratie en participatie van asielzoekers en vluchtelingen?’

Waar ben je trots op?

‘Dat we als supergemotiveerd team in een relatief korte tijd veel hebben bereikt in de preventieve en eerstelijnszorg aan asielzoekers en vluchtelingen in onze regio. Als ik een interventie moet noemen, dan ben ik heel blij met de puber- en kindergroepen. Het is heel bijzonder om via tekeningen te communiceren met pubers en kinderen. Ik herinner me een opdracht met de wonderlamp van Aladin. Bij deze opdracht mogen kinderen hun droom tekenen. Een kind had in de hoek van het blaadje een liggend poppetje getekend met kruisjes in de ogen. Het kind vertelde dat hij dood wilde, omdat hij niet meer wilde verhuizen. Hij kon niet weer opnieuw beginnen. Ook vertelde hij over zijn broer die hij doodgeschoten heeft zien worden. Op de vraag of hij, als hij een toverstok had, een andere droom zou tekenen, antwoordde hij ja. Hierop tekende hij een kasteel, een groot, veilig en beschermend huis. De ouders van het jongetje werden geïnformeerd. Zij schrokken hier enorm van. Samen met het COA hebben we ervoor gezorgd dat er passende zorg voor het kind kwam.’

Met wie werken jullie samen?

Het COA, de GGD, het GCA, de AZC-scholen, de ISK en de gemeenten doen mee.

www.ggnet.nl/wat-we-doen/jongeren/interculturele-zorg

www.ggnet.nl/wat-we-doen/volwassenen/interculturele-zorg

12. Wereldvloggers

Je stem laten horen via een vlog

Met het project Wereldvloggers krijgen asielkinderen en -jongeren de kans om via een vlog hun verhaal te vertellen. Ze leren zelf vlogs en reportages maken. De vloggers worden geselecteerd, getraind en begeleid. Wereldvloggers is een project van de Kindercorrespondent.

Kinderen kijken anders naar de wereld dan volwassenen. Ze hebben eigen visies, meningen en oplossingen. Hun stem is belangrijk. Toch wordt er vaak niet echt naar kinderen geluisterd, vindt Tako Rietveld van de Kindercorrespondent. In de media, de hulpverlening en de politiek gaat het vaak óver kinderen. In het project Wereldvloggers wordt de dagelijkse leefwereld van het vluchtelingenkind voor iedereen zichtbaar. De kinderen leren vloggen over nieuwswaardige onderwerpen, leren vragen stellen en leren om zichzelf te uiten.

Werving

Het project is ontstaan doordat asielkinderen graag hun verhaal willen vertellen en kinderen in Nederland tegelijkertijd graag willen horen hoe het is om je eigen land te ontvluchten en een nieuw leven op te bouwen in Nederland. Wereldvloggers gaat in op deze behoeften. Desalniettemin is het niet altijd makkelijk om vloggers te vinden, vertelt Tako Rietveld. ‘Het kost tijd om met kinderen in contact te komen. Dit komt omdat de volwassenen rondom de kinderen beschermend zijn. Het Centraal Orgaan opvang Asielzoekers (COA) is voorzichtig met publiciteit rondom kinderen.’

Jeugdjournaal

Voordat Tako Rietveld Kindercorrespondent werd, werkte hij bij het Jeugdjournaal. Hier merkte hij dat er meer over dan mét kinderen wordt gepraat. ‘Twee jaar geleden ben ik gestopt en naar Siërra Leone gevlogen. Daar heerste toen de Ebola-crisis. Ik heb er kinderen geïnterviewd over hun ervaringen. Zij hadden de behoefte hun verhaal te vertellen. Verder was er niemand die hen daarover vragen stelde. Terwijl iedereen het erover had hoe moeilijk het zou zijn voor kinderen.’

Hoe dat komt?

‘Volwassenen voelen zich van oudsher verantwoordelijk voor kinderen. Ze hebben het idee dat zij het kind moeten onderwijzen. Als een kind iets vertelt, nemen volwassenen dat niet serieus. Kinderen krijgen tegenwoordig zoveel mee door social media. Ze krijgen de hele dag informatie. Kinderen hebben dezelfde emoties en gevoelens als volwassenen. Ze willen hier graag over vertellen. Dit wordt door volwassenen meestal niet gezien. Ik wil laten zien dat kinderen wat te vertellen hebben.’

Stoffiger

Tako Rietveld ziet veel verschillen tussen kinderen en volwassenen. ‘Hoe ouder, hoe stoffiger. Kinderen kijken de wereld in. Zij zien alles. Ze hebben een bredere blik. Waar volwassenen problemen zien, zien zij mogelijkheden. Ikzelf heb bijvoorbeeld een korte en een lange arm. Daar ben ik mee geboren. Volwassenen zien problemen. Ze vragen of ik wel kan autorijden. Kinderen vinden het geweldig. Ze willen zien hoe mijn arm eruit zien. ‘Wow, wat gaaf! Kun je er ook een robotarm opzetten?’ Ze denken in mogelijkheden. Dat vind ik een groot verschil.’

Prijsvraag

‘Wereldvloggers’ ontstond door de Nationale Jeugdhulp prijs van het Nederlands Jeugdinstituut. ‘De vraag was hoe we asielkinderen beter kunnen helpen’, vertelt Tako. ‘Door ze hun verhaal te laten vertellen natuurlijk, was mijn antwoord. We dienden het project ‘Asielvloggers’ in. Maar daar waren de ‘asielkinderen’ het niet mee eens. Zij willen juist af van het asiel-stempel en laten zien dat ze gewoon kind zijn. De mooiste vraag kwam deze zomer van onze vlogger Loujein van 12 die met haar familie vluchtte uit Syrië en nu drie jaar in Nederland woont. ‘Hoe lang blijf ik eigenlijk vluchteling?’ Die vraag haalde alle kranten en talkshows en zette veel mensen aan het denken.’

Effect

Wat voor effecten heeft het project? ‘Ik merk dat de leraar en de hulpverlener meer naar kinderen gaan luisteren. De kinderen krijgen de kans om hun verhaal te vertellen en de kans om zelf het initiatief te nemen. Ze hebben zelf de regie over hun vlogs. Wij helpen ze met de techniek en de inhoud. De meeste blogs op Youtube gaan nu over games, make-up en ‘challenges’. Wij willen juist laten zien dat de jeugd ook inhoudelijk iets toe te voegen heeft. De gevluchte kinderen willen dat hun verhalen juist ook tussen de verhalen van andere kinderen staan. Daar werken we hard aan.’

Samenwerkingspartners

De Kindercorrespondent werkt samen met het Nederlands Jeugdinstituut en organisaties die met gevluchte kinderen werken. Daarnaast zijn er journalisten, editors, vormgevers en websitebouwers die een bijdrage leveren aan het project. Tako Rietveld: 'De droom is dit veel verder uit te bouwen. Naast kinderen in Nederland ook de jeugd in andere landen te laten vloggen. Ik zou het super interessant vinden een 'Loujein' in Nederland, Duitsland, Zweden en Italië te volgen.'

www.kindercorrespondent.nl

www.wereldvloggers.nl

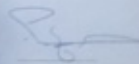
CERTIFICAAT Mind-Spring Junior®

Mind-Spring
Junior

Dit certificaat is uitgereikt aan

Dinaak As Farsi

Mind-Spring Junior is een power training
voor jongeren die vluchteling of asielzoeker zijn of
in asielzoekerscentra leven.
2016

De trainers

Mind-Spring

13. Mind-Spring Junior

Creatieve training voor getraumatiseerde kinderen

Mind-Spring Junior is een training voor kinderen tussen de 8 en 12 jaar die in asielzoekerscentra wonen. De trainingen zijn gericht op het leren omgaan met stress en het verwerken van schokkende ervaringen. Het programma bestaat uit acht groepsbijeenkomsten. Voor ouders is er een parallel opvoedings- ondersteuningsprogramma. De training is vanuit Sierra Leone naar Nederland gehaald door Artsen zonder Grenzen.

Het begon allemaal in 1996. Paul Sterk werkte in die tijd voor Artsen zonder Grenzen in Sierra Leone. Hij herinnert zich nog dat er geen enkele vorm van ondersteuning was voor mensen met een trauma. Hij begon zelf een project waarbij hij voor lokale mensen een zelfhulpgroep psychosociale ondersteuning startte. Hij boekte zulke goede resultaten dat hij het concept naar Nederland haalde en uitwerkte tot een training voor volwassenen. Later ontstond ook een versie voor kinderen en hun ouders. Deze laatste versie heet Mind-Spring Junior.

Trainers

Inmiddels werkt Paul Sterk bij de psychotrauma expertgroep ARQ in Diemen waar de trainers worden opgeleid. Zij geven de training binnen asielzoekerscentra in heel Nederland. De trainers zijn speciaal opgeleide vluchtelingen en asielzoekers die de training in de eigen taal geven. Deze trainers werken samen met lokale GGZ-instellingen. Dit is volgens Paul Sterk een belangrijke kracht van deze trainingen.

Kinderen

Mind-Spring Junior is ontwikkeld voor kwetsbare kinderen tussen de 8 en 12 jaar die te maken hebben gehad met schokkende gebeurtenissen. De trainingen vinden plaats in de asielzoekerscentra waar de kinderen verblijven. Ook voor vluchtelingenkinderen zonder familie blijkt de training nuttig, vertelt Paul Sterk. Zij hebben een klein sociaal netwerk en zijn daardoor nog kwetsbaarder. De kinderen worden aangemeld via het COA en GCA/JGZ. De trainingen zijn vooral bedoeld voor kinderen waarvan de intermediairs signaleren dat deze kinderen extra steun nodig hebben. De trainingen zijn na verwijzing gratis, ze worden vergoed via de preventieve zorgverzekering.

Kern

Mind-Spring Junior richt zich op het versterken van eigen kracht, psycho-educatie (een methodiek om kinderen te leren omgaan met hun beperkingen door kennis en vaardigheden te leren) en het vinden van steun in de eigen omgeving. De training bevat een preventieve methode die erop gericht is mentale gezondheidsproblemen te voorkomen. Kern is dat kinderen inzicht krijgen in zichzelf. Ze leren hun emoties herkennen en controleren. Veel kinderen ervaren stress in asielzoekerscentra en in hun gezin. Er is grote onzekerheid omdat ze nog geen verblijfsvergunning hebben. Door alles wat ze hebben meegemaakt, zijn ze vaak gespannen. Die spanningen zorgen ervoor dat er binnen asielzoekerscentra en op sommige scholen regelmatig sprake is van pesten. Paul Sterk: 'Het kan helpen als zij leren hoe ze steun kunnen vinden, vooral ook door te participeren buiten het asielzoekerscentrum, op scholen, sportclubs en in buurthuizen.'

Eisen aan trainers

Kenmerkend voor deze groep kinderen is ook dat ze vaak taken van hun ouders overnemen: parentificatie. Paul Sterk: 'Ook dat is een onderwerp dat in Mind-Spring Junior aan bod komt. Verder is het belangrijk dat een trainer van Mind-Spring Junior ziet of een depressie een gevolg is van een trauma of niet.' In de training wordt gewerkt met psycho-educatie en RET: rationeel emotieve therapie. Hiermee leren kinderen met een vluchtverleden om te beoordelen of angsten reëel of irreëel zijn. Het is volgens Sterk belangrijk dat een trainer ruimte en veiligheid kan creëren. Zo kan er dieper worden ingegaan op de emoties van deelnemers. De training gaat nadrukkelijk niet over hulp bij de statusaanvraag, daar kan Mind-Spring Junior niet in ondersteunen.

Heldenboek

Wie een ramp heeft meegemaakt, heeft vaak extreme gedachten, emoties en angsten. Dat is een normale reactie op een abnormale situatie. In de training leren kinderen deze extreme gedachten te relativiseren. Ze krijgen inzicht in de oorzaak, legt Paul Sterk uit. 'De kinderen werken met een heldenboek. Dit heldenboek kan over hen zelf gaan, ik ben eigenlijk zelf een held, of over iemand die zij als held zien. Zo maken ze voor zichzelf of voor degene die ze als held zien een nieuw paspoort. 'In de training stimuleren we de kinderen om positief te denken. Ze worden uitgenodigd om te leren.'

Zelf oplossen

Door middel van foto's leren kinderen dat je verschillende emoties kunt hebben bij dezelfde foto. Paul Sterk: 'Hierdoor leren ze dat bepaalde beelden verschillende

betekenen kunnen hebben en dat je eigen emoties die sterk kunnen beïnvloeden. Tijdens de groepen blijkt dat kinderen veel veerkracht hebben. Ze bedenken zelf oplossingen voor moeilijke situaties. Zo was een meisje bang voor water vanwege de vlucht over zee. In Nederland moest ze naar schoolzwemmen. Ze zag er erg tegen op, maar bedacht zelf allerlei steunfactoren en oplossingen hoe ze zelf haar water-vrees kon overwinnen om toch te leren zwemmen.'

Opdracht

Eén van de huiswerkopdrachten aan zowel de kinderen als de ouders is: ga met elkaar in gesprek en vraag naar de beleving van elkaar over onderwerpen die jij belangrijk vindt. De kinderen die Mind-Spring Junior volgen, vragen bijvoorbeeld na deze training aan hun ouders of zij stress ervaren. Er ontstaat wederzijds begrip en inzicht in de belevingen en emoties van elkaar.

Resultaten?

Kinderen die meedoen aan Mind-Spring Junior hebben een positiever zelfbeeld en kunnen beter omgaan met problemen. Daarnaast herkennen kinderen wanneer ze behoefte hebben aan steun. Ook ouders hebben baat bij het ouderprogramma dat parallel aan Mind-Spring Junior loopt. Uit een evaluatie blijkt dat ouders de kinderen en hun emoties beter begrijpen. Ouders hebben minder ruzie met elkaar over de opvoeding, zij geven aan dat ze meer naar hun kinderen luisteren en minder straffen.

www.mind-spring.org/junior

14. ToekomstAcademie

Ondernemen in je eigen toekomst

De ToekomstAcademie gaat met jongeren met een vluchtverleden op zoek naar hun talenten en toekomstdromen. Jongeren kunnen een empowermenttraject volgen, worden gekoppeld aan een coach en aan een maatje, volgen workshops en lopen stage. Ze leren om de regie over hun toekomst in eigen hand te nemen. De ToekomstAcademie is onderdeel van New Dutch Connections, een organisatie die als doel heeft om de kloof te overbruggen tussen nieuwkomers en Nederlanders.

In 2013 vluchtte Siriki Diarrassouba vanuit Mali naar Nederland. Hij kwam terecht in een asielzoekerscentrum. Hier moest hij wachten op een verblijfsvergunning. Op een dag was hij met zijn vrienden aan het voetballen toen er mensen van New Dutch Connections langskwamen. Ze vroegen of ze mochten meedoen. Na het voetballen vertelden ze over de ToekomstAcademie en het empowermenttraject 'Ondernemen in je eigen toekomst'. Siriki raakte enthousiast en is samen met zijn vrienden mee gaan doen. 'Ik ben gekoppeld aan een coach, Liesbeth. Zij heeft mij goed geholpen. Ik heb familie in Mali, maar Liesbeth en haar gezin zijn mijn tweede familie in Nederland geworden. Liesbeth voelt als mijn moeder, haar man als mijn vader en haar dochters als zusters. Nu ben ik zelf projectmedewerker bij de ToekomstAcademie in Noord-Nederland. In Afrika heb ik bij diverse maatschappelijke organisaties gewerkt. In Nederland volg ik nu de opleiding tot sociaal-agogisch werker.'

Motivatie

Als projectmedewerker houdt Siriki zich bezig met het werven van vluchtelingenjongeren en het organiseren van activiteiten. 'In het asielzoekerscentrum hebben jongeren vaak veel last van stress. Ze hebben geen perspectief. Hierdoor verliezen zij hun motivatie. Ze denken dat ze geen toekomst hebben. Dit heb ik zelf ook meegemaakt.' Siriki wil hen motiveren. 'Soms is dat moeilijk. Als we vragen wat we voor ze kunnen doen, dan willen ze het liefst een verblijfsvergunning. Dit kunnen we niet regelen. We gaan samen kijken wat we wel voor ze kunnen doen en wat hun dromen zijn. Er doen ook uitgeprocedeerde jongeren mee. Terwijl ze hier moeten wachten, leren zij toch. Sommige jongeren hebben geen vertrouwen meer in hun

toekomst en in mensen. Als we met ze praten, denken ze dat we iets van ze willen. Dan heeft het tijd nodig om vertrouwen op te bouwen. Ik blijf hen gelijkwaardig behandelen en vriendschappelijk met ze omgaan. Mijn eigen ervaring helpt hierbij, ik weet wat ze doormaken.'

Toekomstplan

Binnen de ToekomstAcademie wordt met elke jongere een individueel toekomstplan gemaakt. Daarbij wordt gekeken naar hun talenten en dromen, maar ook naar passend onderwijs en naar hun kansen op de arbeidsmarkt, hier of elders in de wereld. Vervolgens worden de stappen beschreven die genomen moeten worden om de dromen te realiseren. Jongeren kunnen deelnemen aan workshops, ze kunnen snuffelstages lopen bij bedrijven en deelnemen aan bedrijfsexcursies en maatschappelijke excursies. De jongeren maken een filmpje van zichzelf – een soort cv in beeld – waarin ze zichzelf presenteren aan bedrijven en professionals met de vraag hen verder te helpen.

> KRACHT VAN DEZE AANPAK

Siriki Diarrassouba: 'De kracht van de aanpak is dat we de jongeren in een wekelijkse training goed voorbereiden op de ontmoeting met hun coach/maatje. We bespreken cultuurverschillen, oefenen met het stellen van vragen en leren de jongeren zichzelf goed te presenteren en profileren. Ook geven we trainingen aan de coaches en maatjes over de situatie van de jongeren, de vreemdelingenketen, de cultuurverschillen. We geven tips hoe zij een vertrouwensband kunnen opbouwen en wat zij voor activiteiten kunnen ondernemen met hun jongeren. Ook krijgen alle coaches en maatjes een 'supercoach' toegewezen die hen kan ondersteunen als zij vragen hebben over het contact met en de begeleiding van hun jongere. Tevens organiseren we intervisiebijeenkomsten waar de coaches en maatjes hun ervaringen uitwisselen en waarbij dieper ingegaan wordt op eventuele knelpunten in de contacten met hun jongeren. Hierdoor zijn de meeste matches tussen jongeren en hun coaches en maatjes succesvol en ontstaat er een vertrouwensband tussen hen, wat vaak leidt tot een vriendschap.'

Ook wordt er vanaf dit jaar met leermodules gewerkt: workshops van circa 12 weken die in samenwerking met het bedrijfsleven worden ontwikkeld. Een voorbeeld hiervan is de module Know Your Rights die is ontwikkeld samen met Leiden Law School (zij zorgen ook voor de maatjes) en een aantal grote advocatenkantoren.

Wegwijs in Nederland

Bij de ToekomstAcademie worden jongeren gekoppeld aan een maatje en aan een coach. De maatjes zijn studenten, onder andere van Stenden Hogeschool in Leeuwarden, Leiden Law School en Hogeschool Utrecht. Met de maatjes ondernemen de jongeren activiteiten op vriendschappelijk basis, zoals samen wandelen of naar de bioscoop gaan. De coach helpt de jongeren bij het bereiken van hun dromen, door mee te denken en vooral ook: door deuren te openen. De coach heeft wat meer ervaring op de arbeidsmarkt en beschikt daardoor over het netwerk om de jongere in contact met bedrijven te brengen waar ze bijvoorbeeld stage kunnen lopen. Alle partijen slaan de handen ineen om de jongere wegwijs te maken binnen de maatschappij.

Resultaten

In 2015 is verkennend onderzoek uitgevoerd naar het effect van het empowerment-traject 'Ondernemen in je eigen toekomst'. Het onderzoek richtte zich op veerkracht, psychosociaal welzijn en sociale steun bij alleenstaande minderjarige vluchtelingen. Resultaat: 88 procent van de geïnterviewde jongeren laat een grote verbetering zien, zowel qua veerkracht als op het gebied van psychosociaal welzijn en sociale steun.

> OPBRENGSTEN

- Jongeren krijgen meer zelfvertrouwen.
- Jongeren leren zichzelf te presenteren.
- Jongeren krijgen inzicht in opleidingsmogelijkheden.
- Jongeren krijgen inzicht in toekomstige beroepen.
- Jongeren hebben een realistisch stappenplan om aan het werk te komen.
- Jongeren weten hoe ze moeten netwerken.

New Dutch Connections is op meerdere plekken in het land ToekomstAcademies gestart en continu op zoek naar coaches en maatjes! Nieuwsgierig?

Check www.newdutchconnections.nl

15. Stoeikruimels

Kinderen via beweging ondersteunen in hun ontwikkeling

Stoeikruimels is een bewegingsmethodiek voor kinderen in asielzoekerscentra die door sociale omstandigheden niet of nauwelijks aan hun ontplooiing toe-komen. Via bewegingslessen worden ze gesteund in hun ontwikkeling en leren ze sociale-, cognitieve-, motorische- en taalvaardigheden. Stoeikruimels is in 2010 opgezet door Stichting Wonderkids en wordt in diverse asielzoekerscentra in Nederland ingezet.

Kern van de methodiek

Kern van de lesmethode is dat kinderen – de stoeikruimels – op hun eigen niveau en binnen hun eigen mogelijkheden werken aan hun ontwikkeling. Dat gebeurt door lekker te spelen, te bewegen en te stoeien. Op deze manier leren kinderen samenwerken, omgaan met winnen en verliezen, oplossingen verzinnen,

onthouden, denken, keuzes maken en doorzetten. De lesmethode is een combinatie van het sociaal competentiemodel en psychomotoriek. Er wordt uitgegaan van wat de kruimel wél kan en er wordt gekeken hoe dit uitgebreid kan worden met andere vaardigheden.

Wie zijn de stoeikruimels?

De stoeikruimels zijn kinderen in asielzoekerscentra tussen de 4 en 12 jaar. Alle kinderen kunnen meedoen. De groepen worden naar leeftijd ingedeeld.

Bijzonder: de chillmat

De lessen hebben een heldere structuur. Kinderen weten precies wat ze kunnen verwachten. Kinderen gaan naar de chillmat als ze het even niet meer zien zitten. De chillmat staat op een plek waar ze de groep kunnen zien. Als ze anderen kinderen zien spelen, worden ze gestimuleerd om zich weer te herstellen.

Toepassing in de klas

De lessen worden in series van tien gegeven. Elke serie heeft een thema. Bijvoorbeeld: luisteren en volgen of samenwerken. Vanuit dat thema kunnen de begeleiders zelf een onderwerp een accent geven, bijvoorbeeld 'niet slaan'. Bij het lesmateriaal zit een pictogram dat je aan het begin van de les ophangt. Als kinderen elkaar toch slaan tijdens het spel, hoef je niet direct in te grijpen, maar kan je wijzen op het pictogram. Hierdoor is het mogelijk om het kind stapsgewijs met zijn gedrag te confronteren. Eerst non-verbaal, dan verbaal als het nodig is.

> SIMONE CIERAAD, ONTWIKKELAAR VAN STOEIKRUIMELS:

'Stoeikruimels is een goede methodiek voor kinderen vanaf 4 jaar. Ik hoop dat heel veel asielzoekerscentra het gaan gebruiken. De aanpak is vrij streng, maar de kinderen weten dat we hen daarmee helpen. Wanneer een kind zich tijdens een training niet kan gedragen, gaat het naar de chillmat of moet het bij de begeleider gaan staan. Als het kind rustig is en zich weer kan gedragen, kan het aan de begeleider vragen of het weer terug mag in de groep. Het kind leert zo nadenken over het eigen gedrag. En als het kind het niet helemaal begrijpt, kan de begeleider uitleggen wat het gewenste gedrag is. Het is geen straf, het is een manier om te oefenen totdat het kind het wel kan.'

Waarom is dit belangrijk?

Door dit project kunnen kinderen – de stoeikruimels – op hun eigen niveau en binnen hun eigen mogelijkheden werken aan hun ontwikkeling door lekker te spelen, te bewegen en te stoeien. Daarnaast verhuizen kinderen vaak van het ene asielzoekerscentrum naar het andere. Er wordt verondersteld dat het de kinderen veiligheid geeft als ze op het andere centrum dezelfde lessen met dezelfde structuur krijgen. Ze voelen zich dan weer thuis, hebben plezier en kunnen verder waar ze gebleven waren. Stichting Wonderkids streeft ernaar dat elk asielzoekerscentrum de stoeikruimellessen aanbiedt.

Ervaringen

Kinderen die meedoen aan de lessen maken zich de cognitieve-, motorische- en taalvaardigheden snel eigen. De kinderen willen graag leren. De lessen bevorderen ook het gevoel van veiligheid binnen het asielzoekerscentrum. Daarnaast maken kinderen op sociaal vlak grote stappen. De kinderen zijn vaak niet gewend om echt samen te spelen met kinderen met verschillende sekse, achtergronden en huidskleuren. De kinderen leren dat iedereen gelijk is en dat iedereen mee mag doen. Dit zien ze buiten de zaal ook.

Opperstoeikruimels

Iedereen die werkt met kinderen met een achterstand kan zich scholen in deze methodiek. Denk aan peuter- of kleuterleidsters, begeleiders van een buitenschoolse opvang of begeleiders binnen een hulporganisatie. Zij worden door Stichting Wonderkids zelf opgeleid. De opleiding duurt tien weken. Vervolgens hebben ze de beschikking over lesmateriaal om per jaar veertig weken lang Stoeikruimelles te geven. Twee keer per jaar wordt er een cursus gegeven om de deskundigheid te bevorderen.

www.stoeikruimels.nl

Nederlands
Jeugdinstituut

DEFENCE for
CHILDREN

Nederlands Jeugdinstituut

Postbus 19221

3501 DE Utrecht

T 030 230 6344

E info@nji.nl

www.nji.nl